

Noget, der ligner dette. (Ufbrydelse). Et æret Medlem siger, at han tror det, men jeg tror det ikke, jeg tror ikke, Formanden har tænkt derpaa, men vi have saa mange Exempler i den politiske og parlamentariske Historie paa, at Noget er flet nogen Tid tilbage, og Ingen har ændret det dengang, men det er saa blevet et Præcedens, et Fortilsælde, hvorpaa man siden efter har bygget. Jeg ser ikke Andet end, at hvis Thinget var af den Mening at Formanden kan aldeles paa egen Haand gaa hen og udsætte Edfæstelsen paa ubestemt Tid, saa kunde der jo under store politiske Konflikter — vi have haft saadanne for ikke lang Tid tilbage — komme en Formand, som tænkte, at det kunde være godt, at den og den ikke stemte med i Thinget, og saa kunde dette Tilfælde komme i Brug. Altsaa for at afværge dette, kan jeg ikke Andet end give dette Forslag min Stemme. — Lørrigt, hvad selve Edfæstelsespaalet angaar, er det jo vitteligt nok — hvad ogsaa det ærede Medlem fra Langeland (Brandes) mindede om, at Edfæstelsen, naar vi tage den theologisk eller juridisk, har staaet paa helt forskjellige Ben i vort Fædreland, for ikke at tale om andre Steder, og det lader til, at den er kommen ind i et nyt Stade ved dette Valg. Jeg tror ogsaa, at der kan komme noget Godt ud deraf, saa at vi kunne komme til at affæste en Del af de urimelige Eder, vi nu have. Vi have haft mange flere. Ved Kjøbenhavns Universitet kunde i forrige Aarhundrede, da den aristoteliske Jyskit var oppe, Ingen blive Docent der, undtagen han edelig forbandt sig til at lære, at Kometer ikke vare Andet end Dunst fra Jorden; dette maatte han edelig sværge paa, ellers var han ikke god Christen, og det blev der gjort et stort Numer af. (Datter). Ja, nu ler man ad det, jeg mener ogsaa, det er Narrevæk, men dengang var det Visdom hos de Høilærde. Jeg maa sige, at jeg gjerne vil tro paa den store Nidkærhed for Eden og for, at den ikke vanhelliges, hvad jeg synes, der ligger Saamange paa Sinde. Jeg vil tage det for Alvor, men jeg tror, at vi have begyndt at røre ved et enkelt af de offentlige usædelige Forhold, hvoraf der ikke er saa lidt i Danmark, og her er en Byld, der er begyndt at gaa Hul paa, og der vil komme andre Spørgsmaal frem af lignende Slags, som endnu ville komme til at brænde stærkere end dette. Lad os først komme til Spørgsmaalet om den lovvarnede Usædelighed, som man siger, at man har for de Christnes Skyld, for at de kunne gaa hen og bedrive Utugt. Det siger Christne rent ud. Vi hørte jo af det ærede Medlem for Kjørteminde (N. Andersen), at man ikke skulde tage Hensyn til den Enkelte, men til det Hele; nu, da vi vare Christne allesammen, kunde det ikke gaa an at lade den Enkelte gaa paa egen Haand. Det hørte vi ham udtale, og det har ogsaa det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts Abo Valgfreds (Sørup) meget rigtig op-

fattet. Naar vi se paa dette forfærdelige Uvæsen med Eden, vil jeg blot minde om en Ting, som er meget mere forargelig end dette her. Da jeg var Rekrut — det var i 1850 — og skulde sværge, kom en Lieutenant og sagde til os: Nu op, Karle, med de tre Fingre, og saa sværge I, men stop, er der Nogen, der ikke tror paa det, er det det Samme, men han vil faae det at føle bagester, hvis han bryder Eden. Saadan var det Skik dengang, men var det ikke værre end dette her? Naar man nu siger saa front, at man ikke skal røre ved, hvad der er stridende mod Folkeets religiøse Følelse i den Grad, at det vil vække Forargelse, spørger jeg: Er det en Sætning, som staaer fast? Lad os da huske paa, hvilken Forargelse det vækte, da SpanDET kom her i Rigsdagen med sit Forslag om Sognebaandets Løsning. Det gik saa vidt, at en Provst paa sin Stol prædikede saa stærkt imod ham, at en Kone, som skulde have sin Datter konfirmeret — det var netop Konfirmations søndag — sagde til ham: De skal spørge hende: forlader du Djævelen, og forlader du SpanDET, og det var ikke enestaaende her, det var over hele Landet. Jeg siger altsaa, den Sætning staaer ikke fast, at man ikke skal røre ved, hvad der vækker Forargelse. Naar man skal optræde mod en indgroet Vane, enten det er i borgerlig eller i religiøs Henseende, naar den skal rykkes op med Røde, saa maa der tages Ordentlig fat i den Sag, og man kan da ikke Andet end vække Forargelse eller, hvad der i vore Dage kaldes Skandale. Det er ikke Andet. Jeg siger, at disse store indgroede Fordomme haade i den ene og i den anden Retning have her i Landet bevirket, at vort officielle Liv lider af en Usædelighed, som kommer frem paa mange Maader, og det glæder mig, at der i den Henseende er gaaet Hul paa Bylden, men hvorfor kaste Skylden over paa det ærede Medlem for Langeland? Hvorfor sige, at han er Skyld i det? Det kan jeg slet ikke se. Hvorfor sige til det ærede Medlem, at han kunde have indlagt sig en meget stor Fortjeneste, hvis han havde negtet at underskrive den Edfæstelsesformular, vi have? Hvorfor sige til det ærede Medlem, at han skulde have taget en saadan Byrde paa sine Skuldre, naar vi Andre ikke gjøre det? Vi Andre have vidst for lang Tid siden, hvorledes den ærede Kandidats Stilling var; hans Udtalelser vare tydelige nok, naar vi paa rette Maade ville læse, hvad han har sagt. Der var ingen Grund til at udsætte dette Spørgsmaal fra den ene Dag til den anden. Vi kunde have været færdige dermed, saaledes at vi havde haft en Edfæstelsesformular, der passede, og som ikke vilde vække Forargelse. Vi kunde have forelagt ham en saadan Formular, der var saaledes affattet: Jeg lover og sværger at holde Danmarks Riges Grundlov ved min Ære og ved Mit, hvad der er mig kært og helligt. Jeg er vis paa, at dersom Regerne her i Thinget havde hen-